

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

БАРДАДИМ Олег Валерійович – аспірант кафедри початкової освіти Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького.

Наукові інтереси: методика навчання природничих дисциплін, цифрові технології в освіті.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

BARDADYIM Oleh Valeriiovych – Postgraduate Student of the Primary Education Department Bohdan Khmelnytsky National University.

Scientific interests: methods of teaching natural sciences, digital technologies in education.

Стаття надійшла до редакції 12.10.2022 р.

УДК 378.018.8:377.8.011.3-051]:[373.3.017:796]

DOI: 10.36550/2415-7988-2022-1-207-99-104

БЕРЕЗІЮК Дмитро Іванович –

аспірант кафедри педагогіки та освітнього менеджменту

Уманського державного педагогічного

університету імені Павла Тичини

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1928-2226>

e-mail: berezyuk_dmytro@ukr.net

УМОВИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПЕДАГОГІЧНИХ КОЛЕДЖІВ ДО ФОРМУВАННЯ ОСНОВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

У статті обґрунтовано набір умов підготовки майбутніх учителів педагогічних коледжів до формування основ фізичної культури учнів початкової школи. Застосовано опитування експертних груп: здобувачів, вчителів початкових класів, викладачів педагогічного коледжу. Виокремлюють низку умов, серед яких організаційно-педагогічні, педагогічні та дидактичні. Виділено по чотири домінуючі умови в кожній групі, що відіграють визначальну роль у формуванні готовності здобувачів до використання фізкультурно-оздоровчих технологій у професійній діяльності. Розкрито сутність кожної умови кожного блоку. Доведено, що обґрунтовані умови утворюють динамічну систему, засновану на особистісно-діяльному підході, що забезпечують формування у здобувачів методологічних та теоретичних знань, професійних умінь, особистісних якостей та індивідуальних способів професійної підготовки, одним із аспектів якої є формування готовності здобувачів до використання фізкультурно-оздоровчих технологій. Встановлено, що умови підготовки майбутніх учителів педагогічних коледжів до формування основ фізичної культури учнів початкової школи показують ступінь готовності майбутніх вчителів початкових класів до використання фізкультурно-оздоровчих технологій у професійній діяльності.

Ключові слова: підготовка, готовність, майбутні учителі, педагогічний коледж, формування, фізична культура, учні початкової школи, фізкультурно-оздоровчих технологій, професійна діяльність.

BEREZIUK Dmytro Ivanovich –

PhD student Department of Pedagogy and Educational Management

Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1928-2226>

e-mail: berezyuk_dmytro@ukr.net

CONDITIONS OF TRAINING OF FUTURE TEACHERS OF PEDAGOGICAL COLLEGES FOR THE FORMATION OF THE FUNDAMENTALS OF PHYSICAL EDUCATION OF PRIMARY SCHOOL STUDENTS

The article substantiates a set of conditions for the training of future teachers of pedagogical colleges for the formation of the basics of physical culture of primary school students. A survey of expert groups was used: applicants, primary school teachers, teachers of the pedagogical college. A number of conditions are distinguished, including organizational and pedagogical, pedagogical and didactic. There are four dominant conditions in each group, which play a decisive role in shaping the readiness of applicants to use physical culture and health technologies in their professional activities.

Organizational and pedagogical conditions are proposed (sufficient funding and availability of material and technical base, professional and personal improvement of applicants, state of health of applicants and teachers, rationalization of pedagogical activity); pedagogical conditions (motivation to use physical culture and health technologies in professional activities, integrativeness of the pedagogical education system, dialogic approach to professional training, ability of future primary school teachers to reflective activity); didactic conditions (organizational, substantive, active, psychological, managerial). The essence of each condition of each block is revealed. It is proved that the justified conditions form a dynamic system based on a personal and active approach, which ensures the formation of methodological and theoretical knowledge, professional skills, personal qualities and individual methods of professional training among the applicants, one of the aspects of which is the formation of the readiness of the applicants to use physical culture and health technologies.

It has been established that the conditions for training future teachers of pedagogical colleges to form the basics of physical culture of primary school students show the degree of readiness of future primary school teachers to use physical culture and health technologies in their professional activities.

Key words: preparation, readiness, future teachers, pedagogical college, formation, physical culture, primary school students, physical culture and health technologies, professional activity.

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. У сучасних умовах важливу роль відіграє початкова освіта у становленні та розвитку особистості молодшого школяра, збереженні та зміцненні його здоров'я засобами фізичної культури.

Виникає актуальна необхідність переглянути сформоване уявлення про роль фізичної культури в нашому суспільстві та її значенні у формуванні особистості, повернутися до витоків розуміння цієї ролі, відкритої для світової культури. Саме сьогодні, у

процесі перетворень в Україні на чільне місце ставиться особистість і діяльність людини, відтак необхідне розуміння значення фізичної культури в гармонійному розвитку особистості, органічного зв'язку її фізичного і духовного розвитку. Неузгодженість фізичного від загальнокультурного, духовного розвитку особистості призводить до появи молодих людей агресивних та невихованих у моральному відношенні.

Проблема виховання дітей та підлітків в умовах реформування суспільства та переходу на ринкові відносини особливо загострилася. Поряд зі зниженням рівня здоров'я, фізичного та психічного розвитку зростають алкоголізм, наркоманія, злочинність серед молодого покоління.

Ослаблення уваги до всього блоку основних напрямів виховання загалом, що спостерігається протягом понад двадцять років, і особливо у галузі фізичної культури, призвело до падіння престижу фізичної культури у населення.

Відтак, розробка та проектування ефективних фізкультурно-оздоровчих програм та технології фізичного виховання учнів закладів загальної середньої освіти, зокрема молодшого шкільного віку, спрямованих на формування здорового способу життя та зміцнення здоров'я, є пріоритетним напрямом педагогічної науки та практики.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Розробці та обґрунтуванню оздоровчих систем та формуванню здорового способу життя дітей шкільного віку та майбутніх фахівців присвячені дисертаційні дослідження науковців (А. Акусок [1], М. Верховська [2], С. Карасевич [6], О. Комар [7], В. Чайка [8] та ін.).

Аналіз наукової літератури показав, що в останні роки в наукових дослідженнях широко обговорюються питання збереження та зміцнення здоров'я дітей шкільного віку. У той же час доводиться констатувати те, що на сьогоднішній день слабо впроваджуються в навчальний процес закладів загальної середньої освіти фізкультурно-оздоровчі технології фізичного виховання дітей шкільного віку з використанням засобів оздоровчої фізичної культури. У науковій літературі недостатньо висвітлені та слабо представлені педагогічні аспекти формування здорового способу життя, зміцнення здоров'я засобами фізичної культури та виховання ціннісного ставлення молодших школярів до здоров'я.

Загальні питання фізичної культури особистості розглянуті у дослідженнях науковців (М. Верховська [2], Н. Денисенко [3], С. Карасевич [4] та ін.). Вчені наголошують на необхідності підготовки кваліфікованих фахівців, здатних на високому професійному рівні здійснювати формування в учнів початкової школи основ фізичної культури.

Одним із шляхів вирішення цієї проблеми є професійна підготовка майбутніх учителів початкової школи. Цю проблему розглядали дослідники С. Дубяга [4], Н. Калита [5], О. Комар [7], В. Чайки [8], О. Фенцик [9] та ін. Науковці доводять, що важливим напрямом підготовки майбутніх учителів педагогічних коледжів є їх готовність до формування основ фізичної культури учнів початкової школи.

Мета – обґрунтувати умови підготовки майбутніх учителів педагогічних коледжів до формування основ фізичної культури учнів початкової школи.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Розглядаючи поняття «умови» як середовище, в якому ті чи інші явища, чи процеси виникають, існують та розвиваються, змінюючи самі умови, науковці (М. Верховська [2], С. Карасевич [6], О. Комар [7] та ін.) стверджують, що педагогічні умови є сукупністю заходів у освітньому процесі, які забезпечують досягнення здобувачем професійно-творчого рівня діяльності, вищого рівня педагогічної діяльності; залежностями, що забезпечують з необхідною та достатньою повнотою відбір специфічного змісту, форм, методів підготовки здобувачів до вирішення конкретного педагогічного завдання.

Під заходами освітнього процесу дослідники (А. Акусок [1], С. Дубяга [4], С. Карасевич [6]) розуміють зміст, методи (прийоми), а також організаційні форми навчання, мотиваційну обумовленість навчально-пізнавальної діяльності, пов'язану з розвитком особистісних мотивів учіння до соціально-значимих; дидактичну обробку навчального матеріалу фахових дисциплін, узгоджених з метою підготовки фахівців, законами, правилами навчання; наближення характеру навчально-пізнавальної діяльності до характеру майбутньої професійної діяльності.

Для вибору умов підготовки майбутніх учителів педагогічних коледжів до формування основ фізичної культури учнів початкової школи проведено анкетування здобувачів (89 особи), вчителів початкових класів (32 особи), викладачі коледжу (24 осіб). Аналіз відповідей респондентів показав, що вони виокремлюють низку умов, серед яких організаційно-педагогічні, педагогічні та дидактичні.

У ході опитування нами запропоновано 15 організаційно-педагогічних умов: достатнє фінансування та наявність матеріально-технічної бази; оптимізацію самостійної діяльності; врахування соціально-демографічних чинників у процесі підготовки; інформатизацію професійної освіти; підвищення вимог щодо якості підготовки майбутніх учителів; поліпшення побутових умов; стабілізацію матеріального стану; самовиховання, самоосвіта, самовдосконалення; створення оптимального, естетичного зовнішнього середовища; реалізацію наукової організації розумових та фізичних навантажень відповідно до індивідуально-вікових особливостей; стан здоров'я здобувачів та викладачів; професійно-особистісне вдосконалення; створення розвивального предметно-просторового середовища; раціоналізація педагогічної діяльності; організація психолого-педагогічного та фізкультурно-спортивного моніторингу здобувачів коледжу. Серед запропонованих організаційно-педагогічних умов респондентами чотири обрано як домінуючі.

Першу умову – достатнє фінансування та наявність матеріально-технічної бази – обрали 77,5% здобувачів, 87,5% вчителів початкових класів, 91,7% викладачів коледжу.

Фінансовий стан освітніх закладів безпосередньо впливає на забезпеченість навчального процесу ресурсами, які містять кадровий потенціал, матеріально-технічну, інформаційну базу. Найбільш високо оцінюється забезпеченість педагогічних коледжів кваліфікованими викладачами (80-90%). Разом з тим, засобами для стимулювання викладачів та підвищення кваліфікації освітні заклади забезпечені в середньому на 60%. Задовільно забезпечені педагогічні коледжі сучасними навчальними

програмами (79,2%), комп'ютерами (66,7%), навчальною, методичною літературою (75,0%), навчальними площами (87,5%) та меблями (79,2%). Найбільш низько оцінюється їх забезпеченість за такими елементами: комп'ютерні програми та бази даних (54,2%), доступ до Інтернет (45,8%), наукове обладнання та прилади (41,7%), гуртожитки (62,5%).

Наявність бібліотечного фонду, научних посібників, відеотеки є важливою умовою у професійній підготовці здобувачів, у підвищенні їх теоретичного рівня, вдосконаленні професійної компетентності. Проте здобувачі не завжди мають можливість дістати літературу, що рекомендується, бібліотечний фонд коледжу поповнюється недостатньо, особливо періодичною, однією з причин є низьке фінансування бібліотеки, тому здобувачі змушені звертатися до міських та шкільних бібліотек, на що йде додатковий час; створення електронного забезпечення, можливості користуватись Інтернет. Відповідно забезпечення матеріально-технічної бази залишається на невисокому рівні.

Наступною умовою обрано професійно-особистісне вдосконалення здобувачів (64,0% здобувачів, 81,3% вчителів початкових класів, 75,0% викладачів).

За результатами проведеного опитування 45,8% викладачів коледжу переконані, що головним чинником підготовки здобувачів у коледжі є професійне становлення особистості майбутнього вчителя, який володіє професійними компетентностями, покликано бути носієм гуманістичних цінностей, загальної та професійної культури; 33,3% – важко було відповісти, 20,9% – не змогли визначитися із відповіддю.

Третя умова – стан здоров'я здобувачів та викладачів (38,2% здобувачів, 59,4% вчителів початкових класів, 66,7% викладачів).

Проведене в коледжі соціологічне опитування викладачів показало, що лише 12,5% з них вважають себе практично здоровими, 1/3 – хворіють 2-3 рази на рік. Більшість викладачів (75,0%) оцінюють своє здоров'я як «задовільне». Вони усвідомлюють (29,2%), що їх здоров'я відображається на взаємовідносинах із здобувачами: від 4 до 6% викладачів проявляють себе агресивно стосовно здобувачів; від 32 до 38% – схильні до емоційних вибухів.

Як свідчать дані опитування здобувачів педагогічного коледжу, 17,4% першокурсникам важко відповісти, що таке здоровий спосіб життя, серед випускників – 6,1% опитаних. 12,0% опитаних здобувачів 1 курсу відповіли, що мають повною мірою знання, вміння та навички, необхідні для того, щоб правильно піклуватися про своє здоров'я; здобувачі 4 курсу – 18,0%. Мають ці навички певною мірою 84,3% першокурсників, і 79,6% здобувачів 4 курсу. З поняттям «раціональне харчування» знайомі 78,3% опитаних першокурсників та 86,2% випускників.

Абсолютно здоровими себе вважають 14,9% першокурсників та 13,7% випускників; мають незначні відхилення у стані здоров'я 71,2% опитаних 1 курсу та 81,3% здобувачів 4 курсу; мають серйозні відхилення у стані здоров'я 13,9% першокурсників та 5,0% випускників.

Четвертою умовою 47,2% здобувачів, 78,1% вчителів початкових класів, 66,7% викладачів обрали раціоналізацію педагогічної діяльності, яка визначає набір умов, переважно інструментальної спрямованості, що сприяють високій ефективності

діяльності здобувачів та викладачів у педагогічному процесі коледжу з найменшими витратами їх часу, сил та здоров'я: побудова освітнього процесу відповідно до норм та правил санітарно-гігієнічних вимог (режим праці та відпочинку у навчальний час, чистота та відповідний порядок у навчальних аудиторіях та приміщеннях загального користування, організація роботи пункту харчування у навчальний час та ін.); складання розкладу навчальних занять з урахуванням загальних рекомендацій фізіологів та психологів для цієї вікової категорії, не допускаючи перенавантаження здобувачів та викладачів, виділяючи дні або години для самопідготовки та консультацій; опанування викладачами основами наукової організації педагогічної праці.

Професійна підготовка майбутнього вчителя початкових класів до використання фізкультурно-оздоровчих технологій вимагає наявності знань психологічних основ пізнавальної діяльності та емоційно-вольової сфери особистості, її індивідуально-психологічних особливостей; основних закономірностей психічного розвитку учнів молодшого шкільного віку; психології навчання та виховання, психології педагогічної діяльності та особистості вчителя; методології педагогіки та психології; теоретичних знань про мету, завдання про сутність, зміст, принципи, форми і методи навчання та виховання учнів. Реалізація цих знань зумовлена низькою педагогічних умов.

Нами для вибору запропоновано 15 педагогічних умов: орієнтацію в категоріальних поняттях, що характеризують підготовку фахівця; реалізацію гуманістичного підходу у професійній підготовці; наявність здобувачів до майбутньої педагогічної діяльності; наявність умінь у постановці мети, виховних завдань; інтегративність системи педагогічної освіти; реалізацію діалогічного підходу у професійній підготовці; реалізацію особистісно-орієнтованого підходу; самостійну роботу здобувачів; розвиток пізнавальної активності здобувачів, врахування індивідуальних можливостей у професійній підготовці; готовність здобувачів до нестандартних ситуацій у практичній діяльності; реалізація індивідуально-диференційованого підходу у професійній підготовці; формування у здобувачів мотивації та потреб до фізкультурно-оздоровчої діяльності у освітньому процесі та у повсякденній практиці; системність у використанні засобів та методів фізкультурно-оздоровчої діяльності; створення комфортного мікроклімату на заняттях та в колективі.

Серед педагогічних умов респонденти обрали 4 домінуючих, серед яких: мотивація до використання фізкультурно-оздоровчих технологій у професійній діяльності, інтегративність системи педагогічної освіти, діалогічний підхід до професійної підготовки, здатність майбутніх учителів початкових класів до рефлексивної діяльності.

Першою педагогічною умовою обрано формування у здобувачів мотивів і потреб до використання фізкультурно-оздоровчих технологій у освітньому процесі. На необхідність цієї умови вказують усі члени експертної групи.

Серед типів мотивації до фізкультурно-оздоровчої діяльності М. Верховська [2], С. Карасевич [6] виділяють мотивацію самозбереження (людина не здійснює дій, що завдають шкоди здоров'ю); мотивацію задоволення від здоров'я (відчуття

фізичного та психічного благополуччя приносять радість, насолоду від повного фізичного та духовного комфорту); мотивацію можливості самовдосконалення (здоровій людині відкриті шляхи до творчої кар'єри, до життєвих успіхів); мотивацію досягнення комфортного життя (тільки здоровій людині доступні комфорт в особистому та суспільному житті).

Мотиваційна сфера, яка спонукає викладача освітнього закладу до фізкультурно-оздоровчої діяльності, має два аспекти: загальнопедагогічний та спеціальний, фізкультурно-оздоровчий. Загальнопедагогічна підготовка створює основу професійної діяльності, що потребує досить стійкого потягу, потреби, установки на специфічну форму професійно-педагогічної діяльності. Здібності до професійної фізкультурно-оздоровчої діяльності реалізуються на пізніших етапах за загальнопедагогічні вміння. Загальнопедагогічні вміння стимулювання мотивації та потреб здобувачів до фізичної культури та оздоровлення є необхідною умовою створення передумов для формування готовності здобувачів до використання фізкультурно-оздоровчих технологій у процесі пізнавальної діяльності учнів. Пізнавальна потреба, що забезпечує спрямованість особистості на усвідомлення мети фізкультурно-оздоровчої діяльності, характеризує інтерес здобувача до фізичної культури, оздоровлення та збереження здоров'я.

Друга умова – інтегративність професійної освіти (43,8% здобувачів, 87,5% вчителів початкових класів, 70,8% викладачів).

До поняття інтегративності входять такі вимоги до побудови змісту педагогічної освіти, за яких забезпечується єдність теоретичної та практичної, загальноосвітньої та професійної підготовки.

Інтеграція проявляється у цілісному процесі навчання, розвитку, наукового пізнання і характеризується двома основними протилежними тенденціями – інтеграцією та диференціацією.

Єдність інтеграції та диференціації в процесі методичної підготовки до використання фізкультурно-оздоровчих технологій здійснюється на основі синтезу ідей, що пронизують змістовий та процесуальний аспекти, співвідношення теорії та практики, спеціалізації та універсалізації професійної освіти та проявляється в таких характеристиках: системність змісту методичної підготовки (що забезпечує готовність до використання фізкультурно-оздоровчих технологій); взаємодія методичної підготовки з дисциплінами предметної підготовки; зв'язок теорії та практики, що визначає взаємовідносини в процесі та у змісті професійної підготовки в цілому та методичної підготовки, зокрема; єдність педагогічних (і методичних) теорій (теорії інтеграції, диференціації та інтенсифікації навчання, взаємозв'язку загальної та професійної освіти, теорії розвитку понять, розвитку методів навчання ін.) з теорією фізкультурної освіти (А. Акусок [1]).

Третьою умовою обрано реалізацію діалогічного підходу до професійної підготовки здобувачів (57,3% здобувачів, 81,2% вчителів початкових класів, 87,5% викладачів).

Діалогічний підхід забезпечує пріоритет суб'єкт-суб'єктних відносин. Виділяють 5 стилів педагогічної взаємодії:

1) позитивно-стійкий. Майбутні вчителі характеризуються рівним, душевним ставленням до учнів, турботою про них. Їм притаманні переважання

позитивної оцінки щирості, такт. Такий педагог діє більше переконаннями, ніж примусом;

2) пасивно-позитивний. Майбутньому вчителю властива нечітко виражена емоційно-позитивна спрямованість у спілкуванні з учнями. Він офіційний із ними;

3) позитивно-нестійкий тип. Характеризується ситуативністю відносин за загальної емоційно-позитивної спрямованості. Педагоги цього типу нерідко потрапляють в залежність від своїх настроїв та переживань; оцінка учня і манера поведінки вчителя значною мірою залежить від характеру ситуації;

4) відкрито негативний. Педагог такого типу характеризується негативним ставленням до дітей, педагогічної роботи. Своєю поведінкою підкреслює наскільки він вищий за учнів. Часто створює в групі атмосферу напруженості, зосереджує свою увагу негативних вчинках;

5) пасивно-негативний. Педагогу властива відкрита негативна спрямованість на педагогічну діяльність. Він уміє створити зовнішні ознаки організації роботи, проте насправді до роботи та учнів байдужий.

Найбільш продуктивним є позитивно-стійкий тип взаємодії. Тому здобувачам необхідно знати особливості побудови ефективної взаємодії з учнями та враховувати їх у педагогічній практиці, досягаючи партнерства.

Четверта умова – здатність майбутніх вчителів початкових класів до рефлексивної діяльності (38,2% здобувачів, 75,0% вчителів початкових класів, 66,7% викладачів).

Як форми прояву рефлексивних процесів ми виділяємо критичність мислення суб'єкта діяльності, прагнення доказовості до обґрунтування своєї позиції, здатність ставити питання, вести дискусію, а також готовність до адекватної самооцінки.

Іншою групою умов визначено дидактичні, під якими прийнято розуміти чинники процесу навчання, що зумовлюють розвиток професійної діяльності здобувачів для досягнення прогнозованого результату.

Серед дидактичних умов виокремлюємо:

- організаційні: забезпечують загальну організацію системи навчання на основі міждисциплінарних зв'язків;

- змістові: спрямовані на виділення загальних комплексних навчальних проблем в кожній дисципліні, загальнопредметних ідей, теорій, законів, понять, практичних відомостей, методів та прийомів;

- діяльні: пов'язані з творчим застосуванням форм та методів активного навчання, з вирішенням навчально-професійних завдань, із запровадженням інновацій у освітній процес;

- психологічні: проявляються у налаштуванні здобувачів на рефлексію, творчість, ініціативу, пошук нестандартних розв'язків задач практики навчання;

- управлінські: вимагають дотримання етапів управлінського циклу під час вирішення завдання формування готовності здобувачів до того чи іншого аспекту педагогічної діяльності.

У процесі реалізації дидактичних умов ми керувалися такими правилами: орієнтованість завдань на формування емоційно-ціннісного ставлення та інтересу до використання фізкультурно-оздоровчих технологій; відповідність послідовності включення завдань у процес підготовки здобувачів до використання фізкультурно-оздоровчих технологій задачам етапів навчання; поступове ускладнення

завдань від типових, які вирішуються за зразком, до завдань, що потребують нестандартного, творчого підходу; поетапне збільшення ступеня самостійності здобувачів під час виконання завдань; адекватність завдань формам дії здобувачів (від матеріальної дії до розумової); поєднання завдань, що передбачають індивідуальні та групові форми вирішення; варіативність завдань та забезпечення можливості їх вибору з урахуванням рівня готовності та індивідуальних особливостей здобувачів.

Залежно від призначення всі завдання, які пропонується здобувачам можна розділити на три типи:

1. Завдання загального характеру, мета яких полягає у формуванні мотивації здобувачів, поглибленні та систематизації їх теоретичних знань.

2. Завдання на формування конкретних умінь, що поділяються на дві підгрупи: організаційно-конструктивні та аналітико-прогностичні.

3. Комплексні завдання, мета яких – узагальнити всі знання та вміння, а їх виконання передбачає застосування всіх теоретичних та практичних умінь фізкультурно-оздоровчої діяльності.

За рівнем складності всі завдання можна розділити на 4 типи: ознайомлюючі завдання – здобувачам пропонуються всі компоненти завдання, і потрібний висновок про їхню сумісність; репродуктивні – здобувачам задана мета діяльності та умови, в яких вона має бути досягнута; необхідно застосувати оптимальні дії для досягнення мети; евристичні – задана мета, але не дано умови її досягнення; здобувачам необхідно, в першу чергу, доповнити відсутні умови та вибрати оптимальні способи діяльності; творчі – здобувачам задана мета, а умови та дії невідомі; їх пошук – основне завдання здобувачів.

Комплекс завдань, що реалізуються відповідно до вищезазначених дидактичних умов, дозволить досягти поставленої мети в оптимальні терміни.

Отже, експерти, не заперечуючи перерахованих вище умов, виділили по чотири в кожній групі, на їхню думку, домінуючі умови, що відіграють визначальну роль у формуванні готовності здобувачів до використання фізкультурно-оздоровчих технологій у професійній діяльності (табл. 1).

Таблиця 1 – Умови підготовки майбутніх учителів педагогічних коледжів до формування основ фізичної культури учнів початкової школи

Організаційно-педагогічні умови	Педагогічні умови	Дидактичні умови
Достатнє фінансування та наявність матеріально-технічної бази	Формування у здобувачів мотивації та потреби до фізкультурно-оздоровчої діяльності	Організаційні
Професійно-особистісне вдосконалення здобувачів	Інтегративність професійної освіти	Змістові
Стан здоров'я здобувачів та викладачів	Діалогічний підхід до професійної підготовки здобувачів	Діяльні
Раціоналізація педагогічної діяльності	Здатність майбутніх учителів початкових класів до рефлексивної діяльності	Психологічні

Висновки та перспективи подальших розвідок напрямку. Проведене дослідження дозволило виділити та обґрунтувати сукупність розгорнутих у часі умов, що взаємозумовлюють та взаємодоповнюють одна одну, утворюють динамічну систему, засновану на особистісно-діяльному підході, що забезпечують формування у здобувачів методологічних та теоретичних знань, професійних умінь, особистісних якостей та індивідуальних способів професійної підготовки, одним із аспектів якої є формування готовності здобувачів до використання фізкультурно-оздоровчих технологій у професійній діяльності.

Обґрунтовано умови підготовки майбутніх учителів педагогічних коледжів до формування основ фізичної культури учнів початкової школи, які характеризують ступінь готовності майбутніх вчителів початкових класів до використання фізкультурно-оздоровчих технологій у професійній діяльності. Систему умов, що сприяють формуванню у здобувачів готовності до використання фізкультурно-оздоровчих технологій у професійній діяльності, можна подати в узагальненому вигляді: організаційно-педагогічні, педагогічні та дидактичні умови.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у експериментальній перевірці обраних умов підготовки майбутніх учителів педагогічних коледжів до формування основ фізичної культури учнів початкової школи.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Акусок А. М. Теоретичні засади формування змісту загальнопедагогічної підготовки майбутнього вчителя: автореф. дис. ... канд. пед. наук. Київ, 2009. 24 с.
2. Верховська М. В. Формування готовності майбутніх учителів фізичної культури до використання фізкультурно-оздоровчих технологій у професійній діяльності: автореф. дис. ... канд. пед. наук. Запоріжжя, 2015. 20 с.
3. Денисенко Н. Науково-дослідницька робота студентів педагогічного коледжу як один зі стратегічних напрямів фахової підготовки майбутнього вчителя фізичної культури. *Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві*. 2009. № 1. С. 29–32.
4. Дубяга С., Довга С. Педагогічні умови підготовки майбутніх учителів початкової школи до використання педтехнологій. *Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету*. №1(14). 2015. С.95–99.
5. Калита Н. Підготовка вчителя початкової школи в контексті сучасних освітніх парадигм. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2015. Вип. 14. С. 265–269.
6. Карасевич С. А. Підготовка майбутніх учителів фізичної культури до фізкультурно-спортивної діяльності у закладах загальної середньої освіти : монографія. Умань: ВПЦ «Візаві», 2018. 204 с.
7. Комар О. А. Підготовка майбутніх учителів початкової школи до застосування інтерактивних технологій. Теоретико-методичні аспекти : монографія. Умань: РВЦ «Софія», 2008. 332 с.
8. Підготовка майбутніх фахівців початкової та дошкільної освіти: стратегії реформування : колективна монографія / за ред. В. М. Чайки, О. І. Янкович. Тернопіль : Осадца Ю. В., 2019. 232 с.
9. Фенцик О. М., Атрощенко Т. О., Пинзенник О. М. Професійна підготовка майбутніх учителів початкової школи до створення освітнього середовища нової української школи. *Освіта і наука*. Вип. 1(28). 2020. С. 160–165.

REFERENCES

1. Akusok, A. M. (2009). *Teoretychni zasady formuvannia zmistu zahalnopedahohichnoi pidhotovky maibutnoho vchytelia* [Theoretical principles of the formation of the content of the general pedagogical training of the future teacher]: Extended abstract of candidate's thesis. Kyiv.

2. Verkhovska, M. V. (2015). Formuvannia hotovnosti maibutnikh uchyteliv fizychnoi kultury do vykorystannia fizkulturno-ozdorovchyykh tekhnolohii u profesiinii diialnosti [Formation of the readiness of future teachers of physical culture to use physical culture and health technologies in professional activity]: Extended abstract of candidate's thesis. Zaporizhzhia.

3. Denysenko, N. (2009). Naukovo-doslidnytska robota studentiv pedahohichnoho koledzhu yak odyn zi stratehichnykh napriamiv fakhovoi pidhotovky maibutnoho vchytelia fizychnoi kultury [Scientific research work of students of the pedagogical college as one of the strategic areas of professional training of the future teacher of physical culture]. Fizychno vykhovannia, sport i kultura zdorovia u suchasnomu suspilstvi. 1. 29–32.

4. Dubiaha, S., Dovha, (2015). Pedahohichni umovy pidhotovky maibutnikh uchyteliv pochatkovoї shkoly do vykorystannia pedtekhnolohii. [Pedagogical conditions for training future primary school teachers to use pedagogical technologies]. Naukovi visnyk Melitopolskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu. 1(14). 95-99.

5. Kalyta, N. (2015). Pidhotovka vchytelia pochatkovoї shkoly v konteksti suchasnykh osvitynykh paradyhm [Primary school teacher training in the context of modern educational paradigms]. Aktualni pytannia humanitarnykh nauk. 14. 265-269.

6. Karasievych, S. A. (2018). Pidhotovka maibutnikh uchyteliv fizychnoi kultury do fizkulturnosportyvnoi diialnosti u zakladakh zahalnoi serednoi osvity [Preparation of future teachers of physical culture for physical culture and sports activities in institutions of general secondary education]. Uman.

7. Komar, O. A. (2008). Pidhotovka maibutnikh uchyteliv pochatkovoї shkoly do zastosuvannia interaktyvnykh tekhnolohii.

Teoretyko-metodychni aspekty. [Preparation of future primary school teachers for the use of interactive technologies]. Uman.

8. (2019). Pidhotovka maibutnikh fakhivtsiv pochatkovoї ta doshkilnoi osvity: stratehii reformuvannia [Training of future specialists in primary and preschool education: reform strategies]. Ternopil.

9. Fentsyk, O. M., Atroshchenko, T. O., Pynzenyk, O. M. (2020) Profesiina pidhotovka maibutnikh uchyteliv pochatkovoї shkoly do stvorennia osvithnoho seredovyscha novoї ukrainskoї shkoly [Professional training of future primary school teachers for the creation of the educational environment of the new ukrainian]. Osvita i nauka. 1(28). 160-165.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

БЕРЕЗІУК Дмитро Іванович – аспірант кафедри педагогіки та освітнього менеджменту Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Наукові інтереси: підготовка майбутніх учителів педагогічних коледжів до формування основ фізичної культури учнів початкової школи.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

BEREZIUK Dmytro Ivanovich – PhD student Department of Pedagogy and Educational Management Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University.

Research interests: training of future teachers of pedagogical colleges for the formation of the basics of physical culture of primary school students.

Стаття надійшла до редакції 12.10.2022 р.

УДК 372.853:371.3:377.36

DOI: 10.36550/2415-7988-2022-1-207-104-108

БОЙКО Любов Михайлівна –

кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри готельно-ресторанного та туристичного бізнесу й іноземних мов Херсонського державного аграрно-економічного університету
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8045-3864>
e-mail: boikolmh@gmail.com

ПІДВИЩЕННЯ МОТИВАЦІЇ СТУДЕНТІВ ДО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ПРИ НАВЧАННІ ОНЛАЙН

У статті розглядаються питання підвищення мотивації студентів закладів вищої освіти до вивчення іноземної мови при навчанні онлайн. На основі аналізу теоретичних джерел та матеріалів практичної діяльності встановлено, що проблему формування навчально-пізнавальної мотивації можна розглядати як навчальну та виховну мету. Якщо викладач іноземної мови викликає зацікавленість до теми заняття, він користується мотивацією як засобом навчання та виховання. Підтримання позитивної мотивації студентів до вивчення іноземної мови стає головним завданням викладача.

Велику увагу приділено причинам зниження мотивації до вивчення іноземної мови після вступу здобувача у заклад вищої освіти та дослідженню способів підвищення позитивної мотивації студентів нефілологічних спеціальностей університетів до вивчення англійської мови при навчанні онлайн. Виявлено, що з двох основних типів мотивації – зовнішньої та внутрішньої – на початку вивчення іноземної мови домінує зовнішня, вона націлює студента на досягнення «надзавдання», тоді як внутрішня з'являється пізніше, коли студент сам ставить собі завдання, що мотивують до вивчення мови. Студент тоді є мотивованим, коли йому цікаво, коли він вважає, що здатен зробити щось і результат його роботи буде помітним, тобто мотивація визначається його власними прагненнями, уявленнями та потребами. Якщо у студента є навчально-пізнавальна мотивація, тоді на перший план виходить здатність викладача постійно розвивати у студентів пізнавальні мотиви.

Наводяться приклади підтримання позитивної мотивації за допомогою урізноманітнення навчальних завдань на заняттях онлайн, в тому числі за допомогою застосування інтернет-технологій, що створює позитивну мотивацію вивчення англійської мови. Велику роль у цьому процесі відіграють автентичні матеріали за фахом з мережі Інтернет. Так, студенти спеціальності «Готельно-ресторанна справа» шукають в глобальній мережі меню та рецепти страв на сайтах справжніх ресторанів США та Британії, вивчають та обговорюють їх, створюють презентації та використовують такі матеріали у ділових іграх.

Ключові слова: мотивація, студент, навчання онлайн, автентичний матеріал, мережа Інтернет.

BOIKO Liubov Mykhailivna –

Candidate of Philological Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Hotel, Restaurant and Tourism Business and Foreign Languages, Kherson State Agrarian and Economic University